

СКАЗ

Сказ — це відоме гостре інфекційне захворювання як тварин, так і людини спричинене нейротропним вірусом сказу (англ. Rabies virus) із роду Lyssavirus.

Якщо надання кваліфікованої медичної допомоги не було вчасне - смерть неминуча. Світова медична література називає хворобу - рабієс (у тварин) і гідрофобія (у людей). Хвороба реєструється у понад 150 країнах. Щорічно від сказу в світі гинуть від 20 до 70 тисяч людей, через низьку доступність медичної допомоги та антирабічної вакцини.

Джерело збудника сказу - дикі та свійські хижі тварини (савці). І найчастіше це коти й собаки, кажани, лисиці та вовки. Небезпечними залишаються, зокрема, безпритульні тварини.

За даними ВООЗ:

1. 99% випадків смерті людини від сказу - джерело інфекції - собаки.
2. 40% жертв укусів імовірно скажених собак — діти віком до 15 років.

Заразитися можна через:

- укус;
- подряпини та мікроушкодження шкіри;
- потрапляння зараженої слини на слизові оболонки.

Доведена можливість аерогенно-контактного зараження, наприклад, відвідування печер, населених кажанами, - вірус пасивно може потрапити через слизові кон'юнктиви чи носоглотки.

Якщо укусила чи лизнула безпритульна або дика тварина, негайно треба звернутися до лікаря! Зволікання може коштувати життя!

СИМПТОМИ СКАЗУ залежать від:

- місця, кількості й глибини укусів (найнебезпечніші укуси в обличчя та голову);
- кількості й активності вірусу, що потрапив у рану;
- віку постраждалої людини (діти вразливіші).

Інкубаційний період 1–3 місяці, (може тривати від 1 тижня до 1 року).

Початкові симптоми:

- підвищення температури та біль,
- незвичні або незрозумілі відчуття поколювання, пощипування чи печіння у місці пошкодження.

Після появи симптомів захворювання практично завжди закінчується летально. У процесі поширення вірусу центральною нервовою системою розвивається прогресивне смертельне запалення головного і спинного мозку.

СИМПТОМИ СКАЗУ

ІНКУБАЦІЙНИЙ ПЕРІОД СКАЗУ ЗАЗВИЧАЙ ТРИВАЄ 1-3 МІСЯЦІ, АЛЕ МОЖЕ ВАРІЮВАТИСЯ ВІД 1 ТИЖНЯ ДО 1 РОКУ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД РІЗНИХ ФАКТОРІВ.

ПОЧАТКОВІ СИМПТОМИ СКАЗУ – ПІДВИЩЕННЯ ТЕМПЕРАТУРИ І БІЛЬ, А ТАКОЖ НЕЗВИЧНІ АБО НЕЗРОЗУМІЛІ ВІДЧУТТЯ ПОКОЛЮВАННЯ, ПОЩИПУВАННЯ АБО ПЕЧІННЯ У МІСЦІ ПОШКОДЖЕННЯ.

ПІСЛЯ ПОЯВИ СИМПТОМІВ, ЗАХВОРЮВАННЯ ПРАКТИЧНО ЗАВЖДИ ЗАКІНЧУЄТЬСЯ ЛЕТАЛЬНО.

У ПРОЦЕСІ ПОШИРЕННЯ ВІРУСУ ЦЕНТРАЛЬНОЮ НЕРВОВОЮ СИСТЕМОЮ РОЗВИВАЄТЬСЯ ПРОГРЕСИВНЕ СМЕРТЕЛЬНЕ ЗАПАЛЕННЯ ГОЛОВНОГО І СПИННОГО МОЗКУ.

ЛІКУВАННЯ СКАЗУ

1 Негайна госпіталізація.

2 Негайне введення антирабічної вакцини.

Таких щеплень має бути 6: у день звернення до лікаря (0-й день), а потім на 3-й, 7-й, 14-й, 30-й і 90-й дні.

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ВАС ВКУСИВ СОБАКА

Запам'ятайте, що після укусу не треба чекати симптомів!
Збережіть собі ці правила.

НЕГАЙНО ТА РЕТЕЛЬНО ПРОМИЙТЕ УРАЖЕНЕ МІСЦЕ ВЕЛИКОЮ КІЛЬКІСТЮ ВОДИ З МИЛОМ

ДЕЗІНФІКУЙТЕ РАНУ

ВИКОРИСТАЙТЕ АНТИСЕПТИЧНИЙ ЗАСІБ НА ОСНОВІ СПИРТУ ЧИ ЙОДУ (ПЕРЕКИС ВОДНЮ НЕ ДОПОМОЖЕ).

ЗВЕРНІТЬСЯ ДО НАЙБЛИЖЧОГО МЕДЗАКЛАДУ. ЯКЩО НЕМАЄ ВПЕВНЕНOSTІ В ТОМУ, ЩО ТВАРИНА БУЛА ЗДОРОВОЮ, ВАМ ОБОВ'ЯЗКОВО МАЮТЬ ЗРОБИТИ ЩЕПЛЕННЯ ВАКЦИНОЮ, ЯКІ Є В УСІХ ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ.

ЯКЩО Є МОЖЛИВІСТЬ - ЗВЕРНІТЬСЯ ДО ВЕТЕРИНАРНОЇ СЛУЖБИ З ТВАРИНОЮ, ЯКА ВАС ВКУСИЛА. ТАМ ПРОВЕДУТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦЬОЇ ТВАРИНИ.

ЗРОБІТЬ ПРОФІЛАКТИЧНЕ ЩЕПЛЕННЯ, ЯКЩО ВАША РОБОТА ПОВ'ЯЗАНА З РИЗИКОМ ЗАРАЖЕННЯ. ЗОКРЕМА, ЯКЩО ВИ ПРАЦЮЄТЕ ВЕТЕРИНАРОМ, ВГЕРЕМ, ЛІСНИКОМ, У ЛАБОРАТОРІЯХ, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ З ТВАРИНАМИ.

ЗАВЖДИ ВАКЦИНУЙТЕ ВІД СКАЗУ ДОМАШНІХ ТВАРИН ЦЕ СТОСУЄТЬСЯ ЯК СОБАК, ТАК І КОТІВ.

АНТИРАБІЧНА ВАКЦИНА запобігає виникненню захворювання у 96–99% випадків.

Вакцина ефективна у разі початку курсу не пізніше 14-го дня з моменту укусу чи облинення. Такий курс імунізації призначають, навіть, через кілька місяців після контакту із хворою або ж підозрілою на сказ твариною. Антитіла до сказу у людини з'являються тільки на 12–14-й день, а максимуму їх рівень досягає лише через 30–40 днів. Імунітет стає дієвим приблизно через 2 тижні після закінчення курсу вакцинації та залишається таким упродовж 1 року.

У разі небезпечної локалізації укусів (обличчя, шия, голова, пальці рук, промежина), множинних або дуже глибоких поодиноких укусів, ослинення слизових оболонок, будь-яких ушкоджень, завданих хижими тваринами, кажанами й гризунами, коли є ризик короткого інкубаційного періоду, окрім вакцини застосовують і людський антирабічний імуноглобулін.

ПРОФІЛАКТИКА СКАЗУ

1. Протидія носіям збудника:

- регулярно вакцинувати свійських тварин;
- уникати контактів із потенційно небезпечними тваринами;
- не торкатися диких чи безпритульних тварин;
- не підгодовувати безпритульних тварин у місцях, де постійно перебувають люди (особливо діти).
- остерігатися безпритульних, а тим більше диких тварин, які НЕ БОЯТЬСЯ самі підійти до людей

2. Недопущення розвитку захворювання у людини, яку покусала чи облинила скажена тварина.

Сказу можна повністю уникнути, якщо після укусу людина отримає необхідну медичну допомогу. Курс антирабічних щеплень проводиться відповідно до рекомендацій ВООЗ. Самовільно припиняти лікування чи порушувати режим поведінки під час курсу **неприпустимо!**

Обов'язковому щепленню підлягають люди:

-яких покусали скажені чи підозрілі на сказ тварини безпосередньо або через одяг, навіть, за найменших ушкоджень шкіри;

-покусані будь-якими дикими тваринами (навіть без підозри на сказ);

-подряпані підозрілими на сказ тваринами або в разі забризкування подряпин слиною таких тварин, потрапляння її на слизові оболонки;

-які зазнали будь-якого мікроушкодження шкіри під час роботи з хворими на сказ тваринами, патологічним матеріалом або транспортуванням трупів тварин для дослідження.

Курс профілактичної імунізації призначають людям, які професійно пов'язані з ризиком зараження сказом.